

Günümüze Yalnız Resimleri Kaldı!..

Yolcu Güvercinler

Dünyamızda soyu tükenen kuşlardan biridir yolcu güvercinler. Bunlar göçmen kuşlardı. Yakın zamana değin, daha doğrusu 18.-19. yüzyıllarda, Meksika Körfezi'nde, Kanada'da ve Kuzey Amerika'da milyonlarca yolcu güvercin yaşamaktaydı. 1914'ten beri artık onları göremiyoruz. Çünkü soyları tüketildi. Aşırı avlanma, ormanlık alanların tarıma açılması gibi birçok olumsuz etken bir araya geldi ve onları doğadan silip attı.

Yolcu güvercinlerin Latince adı *Ectopistes migratorius*. Türünü gösteren ikinci sözcük yer değiştiren anlamına geliyor. Yani bu kuşlar, yiyecek aramak, kışı geçirmek için yeni yeni yerlere, çok sık yolculuk yaparlardı; adlarını da bu özelliklerinden almışlar.

km, hatta daha da hızlı uçtukları tahmin edilmektedir. Bunlar, ilkbaharda sürüler halinde, yazı geçirmek için kuzeye göçerlerdi. İşte bu sırada gökyüzü görülmeye değer bir görünüm kazanırdı. Bir bulut gibi gökyüzünü kaplar, neredeyse havanın kararmasına yol açarlardı.

Yetişkin bir yolcu güvercin yaklaşık 43 cm uzunluğundaydı. Kafası ve sırtı koyu maviye çalan renkteydi. Göğsü, şarap kırmızısı ya da kırmızimsı kahverengiydi. Karnı süt beyaz. Uzun ince kanatları mavimsi renkte; sivri uçlu, 23 cm uzunluğundaki kuyrukları da gri beyazdı. Dişi ve erkek güvercinlerin renkleri birbirine benzerdi; ancak erkeklerin renkleri

daha canlı, daha belirgindi. Dişi güvercinlerse daha küçüktüler.

Yolcu güvercinlerin, tıpkı ayakları gibi gözleri de kırmızıydı. Kısa ve ince, siyah gagaları vardı. Meşe ve kayın ormanlarında

Yolcu güvercinler sanki uçmak için yaratılmışlardı. Kalabalık sürüler halinde ve büyük bir hızla uçarlardı. Öyle ki saatte 100-110

Yüzyıl öncesine kadar yolcu güvercinlerin milyonlarcası meşe ve kayın ormanlarında yaşamlarını sürdürüyorlardı.

Günümüzde bir tek yolcu güvercinine rastlamak olası değil. Çünkü soyları başta avlanma nedeniyle tüketildi.

yaşarlardı. Meşe palamudu, kayın ağacının sert kabuklu meyvesi, kestane, çeşitli meyveler, tahıllar, ve böceklerle beslenirlerdi bu kuşlar; gagaları da bu besinlere uygun olarak kısa ve inceydi.

Yolcu güvercinler büyük koloniler halinde çoğalırlardı. Öyle ki, bir ağaçta 100 yuvaya rastlanılabiliirdi. Bir araya geldiklerinde bu kuşların yuvalama kolonileri, 100-2000 km²'lik bir orman alanını kaplayacak büyüklükte olabilirdi.

Yuvalarını küçük dal parçalarından, gevşekçe örürlerdi yolcu güvercinler. Genellikle 1 yumurta bırakırlardı. Erkek de, dişi de kuluçkaya yatar, yavrularına da birlikte bakarlardı. Yavrular 2 haftalık olduğunda, henüz uçamazken, yere, kendi haline bırakılırdı. Ama birkaç gün sonra yavrular uçmaya başlar ve kendi kendilerine yeterli bir duruma gelirlerdi.

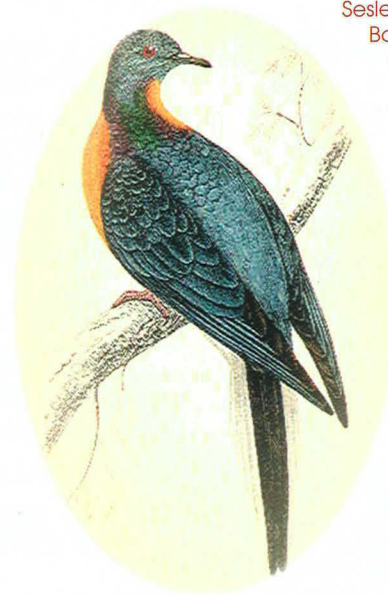
Yolcu güvercinlerin topluca yok edilmesi, onların kuluçka dönemlerinde oldu. Şöyle ki, avcılar kuluçkaya yatan ve yuvalayan büyük kolonileri hedef olarak seçtiler. Pek çok güvercin yuvalama kolonisi acımasızca yok edildi. On binlerce kuş avlanıp, marketlere, özellikle de doğudaki marketlere satıldı.

Nitekim 1850'lerde yolcu güvercinlerin sayısı iyice azaldı. Eskiden olduğu gibi gökyüzünü karartacak kadar kuş artık yoktu. 1890'da, Kuzey Amerika'nın Büyük Göller yöresinde görülen yuvalama kolonileri, yuvalama

döneminde en son görülen kuşlar oldu. Doğal ortamlarında en son olarak görülen bireyler de, 1899'da Wisconsin, Bobcock'da ve 24 Mart 1900'de, Ohio'daki Pike bölgesinde avcılar tarafından vuruldular.

Yolcu güvercinlerden ancak birkaçı hayvanat bahçelerine alınmıştı. Cincinnati hayvanat bahçesindeki Martha adlı son yolcu güvercin 1 Eylül 1914'te, öğleden sonra saat 1'de yaşama veda etti. Böylece, dünyada sayıları çok fazla olan yolcu güvercinlerin birkaç on yılda, soyu tükendi.

Bu acıklı sona şaşmamak, elde değil. Ama bundan ders de çıkarmak gerek. Yalnızca

Sesleri de ilginçti bu kuşların. Bazen kurbaga gibi ses çıkarır, bazen çığlık atar, bazen de kumru gibi öterlerdi.

Bir araya geldiklerinde o kadar çok olurlardı ki, gökyüzü gün ışığında bile neredeyse karanlığa bürünürdü.

Çok hızlı uçan bu kuşların, saatte 100-110 km hız yaptıkları tahmin edilmektedir.

avlanmayla ve orman talanıyla tüketilen bu kuş, ülkemizdeki avcılara da örnek olsun. Silahlarını örneğin bir "tahtalı"ya doğrulttuklarında yolcu güvercinleri anımsasınlar. Belki o zaman ateş etmekten vazgeçerler.

Yolcu güvercinler, insanların tarım arazisi açma, buralarda evler, çiftlikler yapma hırsları yüzünden de tükendiler. Ağaçlar kesildikçe, ormanlar yandıkça, zaten yılda bir tek yumurta veren bu hayvanlara yuvalanacak yer kalmadı, yuvaları da yandı. Kısacası onlar bu talana daha fazla dayanamadılar.

Gülgün Akbaba

